

Minder buitenlandse studenten op de has

De brug naar de wereld wankelt

Hogescholen kregen altijd betaald voor elke buitenlandse student die zich aanmeldde. Dat is niet meer zo. Voor studenten van buiten de Europese Economische Ruimte (EER) verandert er veel, maar niet alleen voor hen.

De bekostiging van hogeschoolstudenten buiten de EER verandert met het jaar. Viel eerder al de directe bekostiging weg, in de nieuwste voorstellen is er helemaal geen sprake meer van bekostiging van internationalisering. De overheid laat het roer los en de hogescholen zwemmen. (zie kader)

“Het is een en al onduidelijkheid!” verzucht Ben Schulte van Van Hall Larenstein. “Wij weten nu niet wat we de studenten moeten vertellen. Er komen nu al vragen over de kosten voor het studiejaar 2009/2010. Daar kunnen wij geen antwoord op geven.”

Neeltje Bekkers van HAS Den Bosch vreest dat het aantal studenten enorm terug gaat lopen. “Wij hadden altijd vijf-

tien tot twintig studenten, vooral uit Azië en Afrika, maar we hebben nu nog geen tien aanmeldingen, terwijl de inschrijfdatum op 1 april afloopt.” Ook Stoas Hogeschool trekt minder studenten. Arie de Jong: “Op dit moment hebben we twaalf niet-EER-studenten. We hopen dat dit een minimum is. We hadden er ooit 35. Als we over het psychologische bedrag van vierduizend euro gaan, worden het er waarschijnlijk nog minder.” Bij de CAH in Dronten schreven in 2005 23 niet-EER-studenten in, in 2006 zeventien en dit jaar dertien. Bij Van Hall Larenstein studeren, vooral in Wageningen, het vroegere ‘Deventer’, ongeveer tweehonderd studenten uit niet-EER-landen. Schulte: “Wij zijn in

drie, vier jaar tijd omhoog gegaan van 3.500 naar 5.500 euro. Wij zaten altijd al aan de hoge kant, maar daar doen we ook veel voor. En omdat de directe bekostiging wegviel, gingen we de boel scherper doorrekenen. We wilden de kosten strakker in de vingers krijgen.”

Bruggenhoofd

Nederland was altijd een goedkoop land voor niet-EER-studenten. Daar gaat nu verandering in komen. Bekkers: “De ons omringende landen voeren dezelfde discussie. Maar wij zijn een van de eerste landen die deze maatregel invoeren. En we zitten daarmee dicht tegen de bedragen die studenten in Groot Brittannië en de VS moeten neerleggen. Daarbij zijn we niet *native* Engelstalig en we hebben de reputatie van de Engelse en Amerikaanse onderwijsinstellingen niet.”

Studenten uit niet-EER-landen zullen zich dus meer en meer af gaan vragen of ze zoveel geld over hebben om in Nederland te studeren. Nederland heeft vooral een reputatie op het gebied van de tuinbouw. “Studenten pikken graag onze tuinbouwkennis op, doen hier contacten op en bouwen aan een netwerk”, aldus Bekkers. Schulte geeft aan dat je het van je goede naam en de aansluiting in die landen moet hebben. Van Hall Larenstein werkt met partnerinstellingen waar ze in de eerste twee jaar van de studie al op zoek gaan naar geschikte kandidaten die in Nederland de studie af kunnen maken. “We testen de studenten daar al onderweg. Dat vraagt om voorinvestering. Je wilt ze hier niet naar toe halen om ze vervolgens te laten stranden.” De Jong: “Het hangt ook af van het belang dat er voor die studenten is om hier te studeren. Als de opleiding alleen maar een poort naar Europa is, doen we het niet goed. Daarom investeren we veel in het voortraject en contacten met universiteiten.”

Maar de meeste studenten gaan na hun studie weer terug naar hun geboorte-

Waarover praten zij, en in welke taal?

Internationaal samengestelde groepen hebben een meerwaarde als het gaat om het uitwisselen van ervaringen, inzichten en informatie uit verschillende landen en culturen

land. Met een Nederlands diploma hebben ze goede papieren in huis. En, belangrijk voor de Nederlandse economie, ze verrichten vaak onderzoek en vormen een bruggenhoofd voor Nederlandse bedrijven met vestigingen in het buitenland. Bekkers beaamt dat. “Voor het Nederlandse bedrijfsleven zijn de studenten heel belangrijk. Zeker gezien het grote

tekort aan voldoende gekwalificeerd personeel in de Nederlandse tuinbouw.”

Brug te ver

De befaamde Nederlandse land- en tuinbouwkennis is dus een sterk punt, een trekker en een exportproduct, maar die kwaliteit heeft haar keerzijde. De agrarische sector is niet erg draagkrachtig en

trekt relatief veel studenten uit weinig draagkrachtige landen. Bekkers en De Jong denken dat de maatregelen daarmee de LNV-scholen harder raken dan de OC&W-scholen. Maar Schulte relateert dat. “Het gaat toch vaak om de handel en de logistieke kant, de meer draagkrachtige kant van de sector.” Toch doet De Jong een oproep aan LNV:

De bekostiging van niet-EER-studenten

Hoe het was

Tot het studiejaar 2007/2008 kregen universiteiten en hogescholen gewoon betaald voor alle buitenlandse studenten die zich inschreven en aan de criteria voldeden. De instellingen kregen de bekostiging twee jaar na de inschrijving op 1 oktober. Onderwijsinstellingen die veel aan internationalisering wilden doen hebben flink geïnvesteerd in het opzetten van internationale Engelstalige opleidingen, werving en het opbouwen van een netwerk.

Hoe het is

Sinds 2007/2008 krijgen de universiteiten en hogescholen geen directe bekostiging meer voor studenten van buiten de Europese Economische Ruimte (EER). Dat zijn de EU-landen, inclusief Liechtenstein, Noorwegen en IJsland. Ook Zwitserse en Surinaamse studenten vallen binnen de regeling van de EER-landen. Het gevolg van deze maatregel is dat de instellingen hun kosten moeten doorberekenen aan de studenten. De overheid komt met een overbruggingsregeling in de vorm van een bedrag waarmee de instellingen de kosten voor die studenten kunnen dekken. De hoogte van dat bedrag is gebaseerd op het aantal studenten uit niet-EER-landen van twee jaar daarvoor; dat kan gunstig en ongunstig uitpakken voor de scholen. Scholen hebben nu dus een bovengrens in de toelating van niet-EER-studenten. Het collegegeld voor Nederlandse studenten bedraagt dit jaar 1.538 euro. Voor buitenlandse studenten rekenden de scholen een bedrag variërend van 2.000 tot 3.500 euro. Daarvoor regelt de instelling soms ook

huisvesting, visa en dergelijke. Voor studenten uit niet-EER-landen varieert dat bedrag, ook wel tuition fees genoemd, nu tussen de 2.100 en 7.500 euro. Als ze het volle pond zouden moeten betalen, kan dat oplopen tot 10.000 euro of meer. Voor sommige universitaire studies betalen ze dat al.

Hoe het wordt

In 2009 krijgen de scholen een bedrag voor niet-EER-studenten, dat overeenkomt met het bedrag dat de instellingen in 2008 voor hen ontvangen. De scholen zijn vrij in de manier waarop ze dit aan internationalisering besteden. Het hoeft dus niet rechtstreeks naar niet-EER-studenten te gaan, maar kan ook aan internationaliseringprojecten voor Nederlandse en EER-studenten ten goede komen. Volgens de woordvoester van LNV blijft het macrobudget voor het groene hoger onderwijs en Wageningen Universiteit volledig in stand; de maatregel betekent geen bezuiniging maar een wijziging in de wijze waarop de middelen worden toegekend.

Vanaf 2010 wordt ook het oormerk 'internationalisering' losgelaten. De school krijgt dan een 'vaste voet', een bedrag waarmee zij mag doen wat zij wil, wel of geen internationalisering, als het maar binnen de wettelijke kaders blijft. Scholen zijn vervolgens vrij de hoogte van het inschrijfgeld voor niet-EER-studenten te bepalen. Scholen zijn ook vrij om uit de rijksbijdrage toch nog beurzen toe te kennen, maar hiervoor moet nog een wettelijke basis komen.

Overigens zijn deze voornemens nog in bespreking.

“We zijn een kennisintensief land en dat moeten we hoog houden. Onze kennis zou een exportproduct moeten zijn, maar dat zie ik niet terug in de facilitering. Als je de agrarische sector en kennis hoog wilt houden dan moet je daarin investeren. LNV zou daarin iets kunnen betekenen.” Maar volgens een woordvoester van LNV is dat niet nodig. “Gezien het budgettaire neutrale karakter van de maatregel is een forse verhoging van de hoogte van het instellingscollegegeld, enkel vanwege deze maatregel, niet gerechtvaardigd. Instellingen kunnen in de hoogte van het collegegeld dif-

ferentiëren naar groepen van studenten en opleidingen. Zo kunnen ze een scherper eigen beleid formuleren ten aanzien van de internationale profilering. LNV ziet dan ook geen reden om de instellingen voor deze maatregel financieel te compenseren.”

Maar als er minder buitenlandse studenten komen dan is dat ook voor onze Nederlandse studenten een verarming. De Nederlanders kunnen meedraaien in de Engelstalige programma's. Er zijn integratiemomenten in de opleidingen ingebouwd, verplichte internationale modules en verplichte buitenlandstages.

“Die internationaal samengestelde groepen zijn erg interessant”, zegt De Jong, “ze hebben zeker een meerwaarde als het gaat om het uitwisselen van ervaringen, inzichten en informatie uit verschillende landen en culturen.”

Met ingang van dit studiejaar hebben de Nederlandse studenten de mogelijkheid om volledig mee te draaien in het internationale programma van HAS den Bosch. Voor de meeste studenten is dat echter nog een brug te ver. “De taal is een barrière”, zegt Bekkers, “maar het zou voor hen ook heel goed zijn om zich internationaal te profileren.” □